

УДК 336.71.078.3

О. М. Посаднєва,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Херсонський національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8721-5124>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.5.222

РОЛЬ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ У ПРОГНОЗУВАННІ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ТА СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

O. Posadnieva,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Taxation, Kherson National Technical University

THE ROLE OF STRESS TESTING IN FORECASTING THE CAPITALISATION AND STABILITY OF THE UKRAINIAN BANKING SYSTEM

У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти стрес-тестування як інструменту прогнозування капіталізації та забезпечення стійкості банківської системи України в умовах воєнної економіки та макроекономічної невизначеності. Обґрунтовано його роль у системі ризик-орієнтованого банківського нагляду та макропруденційної політики держави. Проаналізовано підходи до формування сценаріїв і моделювання ключових ризиків, а також результати оцінки стійкості банків у 2025 році. Виявлено розбіжності між прогнозними та фактичними показниками, що зумовлює необхідність удосконалення методології сценарного аналізу та підвищення його прогностичної точності. Запропоновано напрями розвитку стрес-тестування, зокрема розширення спектра сценаріїв, інтеграцію нових видів ризиків і впровадження цифрових технологій для підвищення якості прогнозування та забезпечення довгострокової фінансової стабільності банківського сектору.

The article examines the theoretical and methodological foundations and applied aspects of stress testing as a key tool for forecasting capitalisation and ensuring the financial stability of the Ukrainian banking system in conditions of a war economy, macroeconomic instability and heightened geopolitical uncertainty. It is argued that the transformation of modern banking supervision is leading to a shift from formal compliance control to a risk-oriented regulatory model, within which stress testing performs diagnostic, prognostic and preventive functions. The economic essence of stress testing as a tool for scenario modelling of the impact of extreme but probable macroeconomic shocks on key indicators of banks' performance — regulatory and core capital adequacy, liquidity, asset quality, profitability and loss absorption capacity — is revealed. The practice of assessing the stability of banks in Ukraine has been analysed, in particular the approaches to sampling institutions, constructing baseline and adverse macroeconomic scenarios, and modelling credit, interest rate, currency and operational risks. It was found that in 2025, the banking system of Ukraine was characterised by a sufficient level of capitalisation, and the results of stress testing demonstrated its ability to maintain regulatory capital levels even under an adverse scenario. At the same time, discrepancies between the forecast and actual indicators of previous periods were identified, which indicates the existence of methodological limitations of the scenario approach and the need to improve models taking into account military, structural and fiscal risks.

The need to move towards a more comprehensive consideration of the interrelationships between types of risk and the introduction of multiple alternative scenarios is justified. It has been proven that the further development of stress testing should be carried out in the direction of strengthening its analytical depth, adaptability and consistency with international standards, which will contribute to strengthening financial stability and increasing confidence in the banking system of Ukraine in the long term.

Ключові слова: стрес-тестування, банківська система, фінансова стійкість, капіталізація банків, прогнозування, макроекономічні сценарії, пруденційний нагляд, достатність капіталу.

Key words: stress testing, banking system, financial stability, bank capitalisation, forecasting, macroeconomic scenarios, prudential supervision, capital adequacy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Стрес-тестування банків у сучасній системі пруденційного нагляду розглядається як системуючий інструмент макро- та мікроекономічної політики, спрямований на забезпечення фінансової стабільності та мінімізацію системних ризиків у банківській сфері. В умовах підвищеної волатильності глобальних фінансових ринків і зростання геополітичної напруженості значення цього інструменту істотно посилюється. Для України, економіка якої впродовж останніх років функціонує в середовищі економічної кризи, воєнних ризиків і зовнішніх шоків, стрес-тестування банків набуває характеру критично важливого елементу фінансового регулювання.

Ресурсна база банків є фундаментом їхньої фінансової спроможності та безперервності діяльності, оскільки саме вона визначає можливості установи виконувати зобов'язання й підтримувати активні операції. Її стійкість безпосередньо впливає на рівень платоспроможності, ліквідності та загальної надійності банку. У межах стрес-тестування ресурсна база оцінюється з позиції її здатності поглинати негативні шоки та зберігати стабільність за несприятливих умов. Для цього застосовується моделювання екстремальних, але ймовірних макроекономічних сценаріїв — різкого скорочення реального ВВП, прискорення інфляції, суттєвої девальвації національної валюти, зростання безробіття, масового відтоку депозитів або погіршення якості кредитного портфеля. Результати такого моделювання дають змогу комплексно оцінити вплив шоків на ключові фінансові показники банку: достатність регулятивного капіталу, коефіцієнти ліквідності, рівень непрацюючих кредитів та обсяг резервів під очікувані кредитні збитки.

Таким чином, стрес-тестування виступає не лише інструментом діагностики поточної фінан-

сової стійкості банків, а й механізмом стратегічного прогнозування їхньої здатності функціонувати в умовах системної кризи. Для України цей інструмент має подвійне значення: по-перше, як засіб підтримання довіри до банківської системи в умовах воєнної та макроекономічної невизначеності; по-друге, як основа для формування адаптивної регуляторної політики, спрямованої на збереження фінансової стабільності та мінімізацію фіскальних ризиків, пов'язаних із потенційною підтримкою банківського сектору.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика стрес-тестування банків активно досліджується вітчизняними науковцями, що зосереджуються як на дослідженнях, у яких стрес-тестування розглядається як інструмент оцінки стійкості банків і банківської системи, так і на дослідженнях, присвячені окремим елементам стрес-тестування.

Так, С. І. Благун аналізує підходи до оцінювання стійкості банківської системи України, визначаючи стрес-тестування як один із ключових інструментів виявлення системних ризиків та прогнозування наслідків макроекономічних шоків [1]. Подібний підхід простежується у праці В. В. Коваленка та В. О. Масюк, які розглядають стрес-тестування в межах процедури SREP як елемент наглядового процесу оцінки фінансової стійкості банків і визначення потреби в додатковому капіталі [2]. У роботі Я. В. Белінської та Ю. М. Коваленко стрес-тестування інтерпретується як інструмент забезпечення стабільності банківської системи в умовах невизначеності та воєнних ризиків, що дозволяє оцінити достатність капіталу та здатність банків протистояти кризовим сценаріям [3].

Окрему групу становлять праці, у яких акцент зроблено на прикладних аспектах моделювання конкретних видів ризиків або організаційних складових стрес-тестування. Так,

М. С. Орлов розробляє організаційно-методичні засади проведення стрес-тестування ризиків банківської діяльності, деталізуючи алгоритм оцінювання кредитного, ринкового, процентного та операційного ризиків [4]. І. В. Краснова, І. Ю. Громницька та Н. О. Васківська зосереджуються на побудові моделі стрес-тестування ризику ліквідності, обґрунтовуючи її значення для прогнозування платоспроможності банків у кризових умовах [5]. У зазначених дослідженнях стрес-тестування виступає інструментом раннього виявлення вразливості окремих сегментів діяльності банку.

Теоретичне підґрунтя розвитку інструментарію стрес-тестування висвітлено у працях, присвячених еволюції його методів та концептуальних засад. Зокрема, Д. В. Щербатих аналізує сучасні методи стрес-тестування банківської системи, узагальнюючи зарубіжний досвід і визначаючи напрями вдосконалення методології в Україні [6]. У роботі Я. В. Белінської та Ю. М. Коваленко також простежується акцент на розвитку сценарного підходу, удосконаленні моделей прогнозування та необхідності інтеграції стрес-тестування у стратегічне управління банком [3].

Узагальнення наукових напрацювань свідчить про трансформацію підходів до стрес-тестування: від його трактування як разової перевірки стійкості — до розуміння як інструмента управління капіталом, ліквідністю, ризик-апетитом і бізнес-моделлю, а також складової наглядової архітектури. Водночас актуальним залишається подальший розвиток досліджень щодо використання результатів стрес-тестування у прогнозуванні банківської діяльності.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є узагальнення теоретико-методологічних засад стрес-тестування банків та обґрунтування його ролі як інструменту прогнозування капіталізації й забезпечення стійкості банківської системи України в умовах воєнної економіки та підвищеної макроекономічної невизначеності, а також визначення напрямів удосконалення сценарного моделювання з урахуванням сучасних системних ризиків.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Забезпечення стабільного функціонування банків в умовах підвищеної макроекономічної невизначеності потребує засто-

сування інструментів, здатних не лише фіксувати поточний фінансовий стан установ, а й прогнозувати їхню діяльність у разі реалізації кризових сценаріїв. Саме таку функцію виконує стрес-тестування, яке дозволяє оцінити чутливість банків до зовнішніх і внутрішніх шоків та визначити потенційні ризики для капіталу, ліквідності й прибутковості.

В українській практиці стрес-тестування інтегроване в систему банківського нагляду та використовується як ключовий інструмент макропруденційної політики. Його застосування узгоджується з міжнародними стандартами, зокрема рекомендаціями Базельського комітету з банківського нагляду та підходами Європейського центрального банку. В умовах воєнного стану та післявоєнної трансформації економіки цей інструмент набуває особливої ваги, оскільки дає змогу оцінити спроможність банківської системи підтримувати кредитування економіки навіть за несприятливих макроекономічних умов.

Стрес-тестування виконує як діагностичну, так і управлінську функцію. Результати моделювання використовуються банками для коригування стратегій управління ризиками, оптимізації структури активів і пасивів, зміцнення капітальної бази. Для регулятора вони формують комплексне уявлення про системні ризики та слугують підґрунтям для застосування макропруденційних заходів.

Динаміка кількості банків, що проходили стрес-тестування у 2018—2025 роках (рис. 1), свідчить про поступове інституційне закріплення цієї процедури. Тимчасові перерви у 2020 та 2022 роках були зумовлені надзвичайними обставинами — пандемією COVID-19 та початком повномасштабної війни. У 2024 році НБУ було прийняте рішення не проводити стрес-тестування. Подальше відновлення та розширення практики тестування підтверджує її системний характер і зростання ролі у забезпеченні фінансової стабільності.

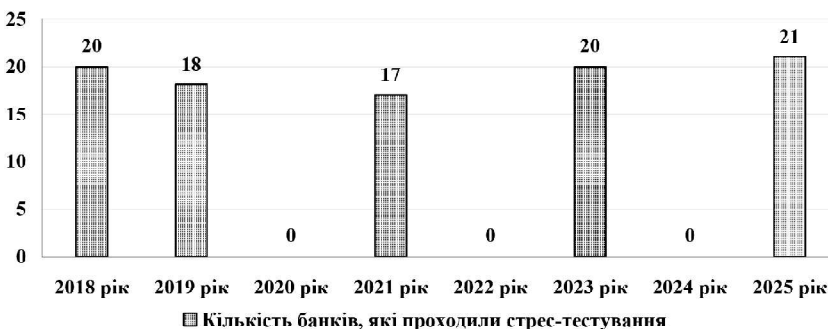

Рис. 1. Динаміка кількості банків України, що проходили стрес-тестування у 2018—2025 роках

Джерело: сформовано на основі [7].

Базовий сценарій	Несприятливий сценарій
Відображає найбільш ймовірну траєкторію економічного розвитку на основі консенсус-прогнозів НБУ, Міністерства фінансів та міжнародних організацій. Передбачає поступове відновлення економіки, контрольовану інфляцію та стабілізацію валютного курсу.	Моделює серйозні економічні потрясіння: глибоку рецесію, високу інфляцію, різку девальвацію гривні та погіршення якості кредитного портфеля. Цей сценарій є інструментом перевірки стійкості, а не прогнозом.

Рис. 2. Сценарії розвитку економіки, які враховуються при проведенні стрес-тестування банків

Джерело: сформовано на основі [7].

Така динаміка відображає не лише технічні аспекти проведення стрес-тестів, але й загальну траєкторію розвитку банківського регулювання в Україні — від фрагментарних точкових перевірок до системної та регулярної практики, що відповідає найкращим міжнародним стандартам.

Методологія стрес-тестування, застосована у 2025 році, сформована з урахуванням міжнародного досвіду та адаптована до специфіки української економіки [8]. Вона базується на використанні альтернативних макроекономічних сценаріїв — базового та несприятливого — з прогнозним горизонтом у три роки (Рис. 2).

Такий підхід дозволяє оцінити можливий діапазон фінансових результатів банків та забезпечує баланс між глибиною аналізу і допустимим рівнем прогнозової невизначеності. Прогнозний горизонт у три роки забезпечує баланс між достатньою глибиною оцінювання наслідків шоків і прийнятним рівнем прогнозової невизначеності, а також відповідає європейській практиці.

У межах стрес-тестування оцінюється комплекс ключових ризиків банківської діяльності (Рис. 3).

У межах стрес-тестування здійснюється комплексна оцінка кредитного, процентного, валютного та операційного ризиків.

Кредитний ризик моделюється диференційовано: для великих корпоративних позичальників застосовується індивідуальна оцінка, тоді як для роздрібного сегмента та МСБ — портфельний підхід із використанням імовірності дефолту та макроекономічних прогнозів. В умовах воєнних дій, втрати активів, релокації бізнесу та зниження платоспроможності окремих галузей економі-

ки така оцінка є критично важливою для своєчасного виявлення потенційних збитків і потреби в додатковому капіталі.

Процентний ризик враховує можливе зростання вартості фондуювання за незмінних ставок за активами, що призводить до скорочення процентної маржі. Для України, де процентні ставки характеризуються підвищеною волатильністю через інфляційні процеси та монетарні обмеження, кон-

троль цього ризику безпосередньо впливає на стабільність доходів банків.

Валютний ризик моделюється через девальваційні шоки та їх вплив на відкриту валютну позицію банків. З огляду на значну частку валютних операцій і чутливість економіки до коливань обмінного курсу, оцінка цього ризику є необхідною для мінімізації потенційних втрат та збереження капіталу.

Операційний ризик оцінюється з урахуванням можливого зростання втрат унаслідок кіберінцидентів, судових спорів, перебоїв у роботі інфраструктури та інших подій. У сучасних умовах цифровізації банківських послуг та підвищених безпекових загроз системна оцінка операційного ризику набуває особливої актуальності для забезпечення безперервності діяльності банківських установ.

Важливо, що ризики аналізуються з урахуванням їхньої взаємодії та кореляції.

Результати стрес-тестування відображаються у показниках достатності основного та регулятивного капіталу й інших пруденційних

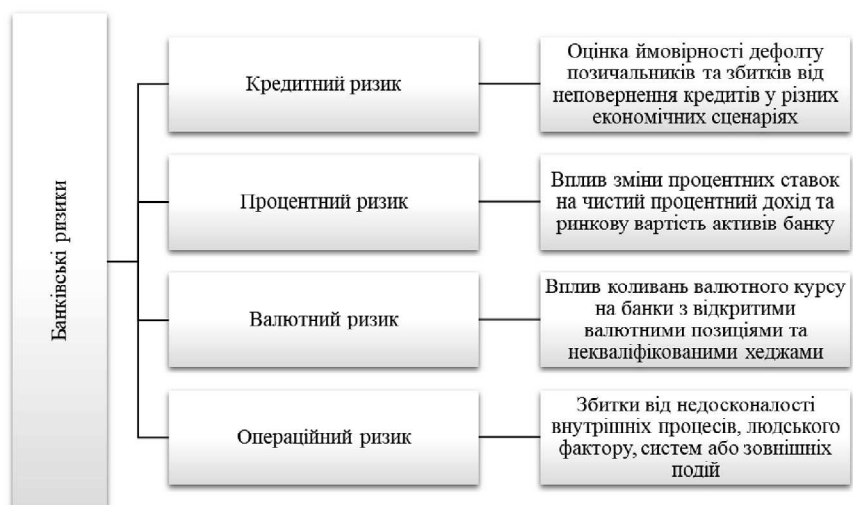

Рис. 3. Ризики банківської діяльності, які враховуються при проведенні стрес-тестування

Джерело: сформовано на основі [8].

індикаторах. У разі недотримання встановлених нормативів банки зобов'язані реалізувати програми докапіталізації або заходи фінансового оздоровлення, що підсилює превентивний і прогностичний характер цього інструменту.

Формування вибірки банків для проведення стрес-тестування є принциповим етапом, від якого залежить репрезентативність, аналітична повнота та практична цінність отриманих результатів. У 2025 році регулятор застосував підхід, що поєднує критерій системної важливості з широким охопленням сектору. До вибірки було включено 21 банк, на які припадає понад 90% сукупних активів банківської системи, що забезпечує високий рівень покриття та дозволяє екстраполювати результати на сектор у цілому [8].

Відбір банків здійснювався на основі комплексу кількісних і якісних критеріїв. Ключовим параметром є обсяг активів, зважених на ризик (RWA), що відображає не лише масштаб діяльності банку, а й структуру та рівень прийнятих ризиків. Додатково враховується частка роздрібного бізнесу — обсяг депозитів і кредитів фізичних осіб, що характеризує соціальну значущість установи та потенційні наслідки для фінансової стабільності у разі її неплатоспроможності.

Важливим критерієм є ступінь інтегрованості банку у фінансову систему: участь у міжбанківському ринку, платіжній інфраструктурі, концентрація великих корпоративних клієнтів. Високий рівень взаємозв'язків підвищує ризик поширення шоків через ефект доміно. Також оцінюється історична волатильність фінансових показників, що дозволяє ідентифікувати установи з підвищеною чутливістю до макроекономічних змін. Додатково враховується регіональна значущість банків, особливо з огляду на необхідність підтримки доступу до фінансових послуг в умовах територіальних диспропорцій. Сукупність зазначених критеріїв забезпечує системний і збалансований підхід до формування вибірки.

Структура вибірки відображає різноманітність бізнес-моделей та форм власності в українському банківському секторі. Значну частку становлять державні банки — ПриватБанк, Ощадбанк, Укрексімбанк — які відіграють ключову роль у підтримці економіки та реалізації державної фінансової політики. Банки з іноземним капіталом, зокрема Райффайзен Банк, Креді Агріколь Банк та ОТП Банк, інтегровані у міжнародні

Таблиця 1. Типологія банків у вибірці для стрес-тестування 2025 року та їх частка в активах банківської системи України

Категорія	Кількість банків	Частка в активах банківської системи, %
Державні банки	3	52,2
Банки з іноземним капіталом	11	31,7
Приватні банки	7	8,1
Усього	21	92,0

Джерело: сформовано на основі [9; 10].

банківські групи та функціонують відповідно до глобальних стандартів управління ризиками. Приватні українські банки, такі як ПУМБ та Універсал Банк, репрезентують національний сегмент ринку та доповнюють загальну картину структури сектору (Табл. 1) [9].

Охоплення 92% сукупних активів банківської системи забезпечує високу репрезентативність результатів стрес-тестування та їх релевантність для оцінки стану сектору в цілому. Банки, що не увійшли до вибірки, є переважно невеликими або нішевими установами, які не мають системної значущості. Водночас їх діяльність залишається під постійним наглядом через механізми дистанційного моніторингу, аналіз регуляторної звітності та інспекційні перевірки.

Вибірка охоплює банки з різними бізнес-моделями та профілями ризику — від установ, орієнтованих на роздрібне кредитування, до банків, що спеціалізуються на корпоративному сегменті або зовнішньоекономічних операціях. Така структурна різноманітність дає змогу оцінити стійкість різних стратегій розвитку в умовах кризових шоків і визначити моделі, що потребують коригування.

Методологія відбору враховує не лише кількісні показники, а й якісні характеристики діяльності банків. Оцінюються рівень корпоративного управління, ефективність систем управління ризиками, якість внутрішнього контролю та комплаєнсу. Навіть за формального дотримання нормативів достатності капіталу наявність істотних недоліків у цих сферах може стати підставою для надання регуляторних рекомендацій.

Результати стрес-тестування мають стратегічне значення. Ключовим індикатором є рівень достатності капіталу після реалізації несприятливого сценарію, який порівнюється з мінімальними регуляторними вимогами. Це дозволяє своєчасно ідентифікувати потенційний дефіцит капіталу та визначити потребу в коригувальних заходах. Результати стрес-тес-

Таблиця 2. Результати стрес-тестування вітчизняних банків, здійсненого НБУ у 2025 році

Показник	Дані на 01.01.2025	За базовим макроекономічним сценарієм			За несприятливим макроекономічним сценарієм		
		2025 рік	2026 рік	2027 рік	2025 рік	2026 рік	2027 рік
Норматив достатності регулятивного капіталу (Нрк)	17,43	23,1	28,2	32,6	20,8	23,6	28,2
Норматив достатності капіталу 1 рівня (Нк1), %	17,01	22,7	27,9	32,4	20,4	23,3	28,0
Норматив достатності основного капіталу 1 рівня (Нок1), %	17,00	22,7	27,9	32,4	20,4	23,3	28,0

Джерело: сформовано на основі [11, с. 7; 12].

тування, проведеного у 2025 році, наведено в табл. 2.

З табл. 2 можна зробити висновок, що банківська система України входила у 2025 рік із достатньо високими показниками капіталізації: норматив достатності регулятивного капіталу (Нрк) становив 17,43%, а показники капіталу 1 рівня та основного капіталу 1 рівня — близько 17%. Такий рівень є помітно вищим за мінімальні регуляторні вимоги, що свідчить про сформований запас міцності банків на початок прогнозного періоду.

За базовим макроекономічним сценарієм усі показники капіталу демонструють стає та інтенсивне зростання протягом 2025—2027 років. Регулятивний капітал піднімається до 23,1% у 2025 році та досягає 32,6% у 2027 році, тоді як капітал 1 рівня й основний капітал 1 рівня зростають майже синхронно — до 32,4% наприкінці

періоду. Це зростання свідчить про поступове відновлення економічної активності, зменшення кредитних ризиків, підвищення прибутковості банківського сектору та покращення якості активів. Така траєкторія є характерною для умов стабілізації та економічного відновлення.

За несприятливого макросценарію, який моделює глибоку рецесію, високу інфляцію та значніше погіршення кредитної якості, капітальні показники знижуються порівняно з базовим варіантом, однак залишаються на рівні, що суттєво пе-

ревищує мінімальні нормативи НБУ. У 2025 році вони перебувають у межах 20,4—20,8%, а до 2027 року зростають до 28% (регулятивний капітал — 28,2%). Це означає, що навіть за умов значного економічного стресу банківська система зберігає здатність покривати ризики, хоча темпи капіталізації є помірнішими.

Різниця між сценаріями найбільш відчутна у 2025 році, коли дія шоків є найсильнішою, проте вона поступово зменшується у наступні роки. Це може свідчити про адаптаційні процеси в банківській системі, підвищення ефективності управління ризиками та накопичення капіталу за рахунок операційного прибутку.

Із 21 банків, які проходили стрес-тестування, для 9 банків встановлено підвищений необхідний рівень нормативів достатності капіталу. Ці банки сукупно мають 18% активів сектору, але із них два державних і один приватний із активами 13% мають потребу лише за несприятливим сценарієм. Лише банки із 3% активів мають підвищити достатність капіталу до необхідного рівня за базовим сценарієм, решта вже має достатні показники. Всі 9 фінансових установ мають розробити та виконувати програми реструктуризації або капіталізації, щоб знизити вразливість до ризиків і посилити свою стійкість та стабільність системи [11, с. 6].

У 2023 році також було проведено оцінку стійкості банків України, проте її здійснено виключно за базовим сценарієм [13]. Отримані результати мали переважно оптимістичний характер і суттєво відрізнялися від фактичних показників (рис. 4).

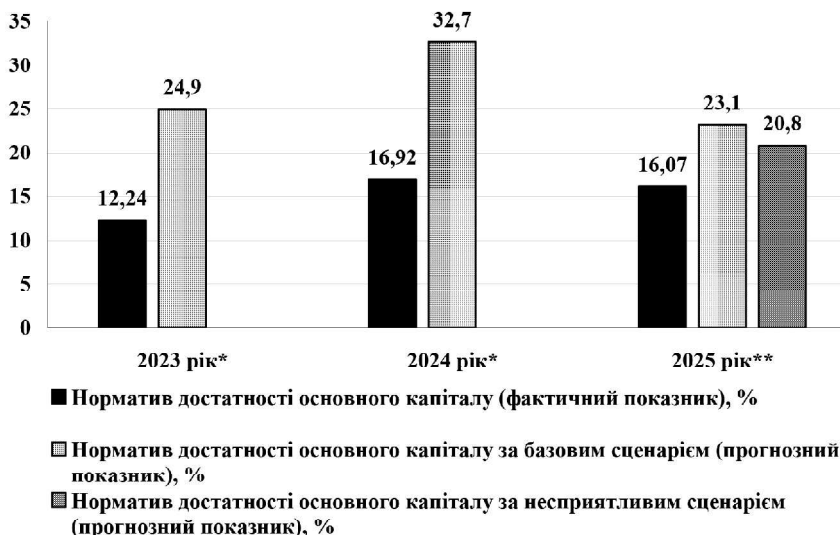

Рис. 4. Динаміка нормативу достатності основного капіталу банків України у 2023—2025 роках (фактичні та прогнозні значення за базовим і несприятливим сценаріями), %

Примітка: * результати оцінки стійкості банків України у 2023 році;

** результати оцінки стійкості банків України у 2025 році.

Джерело: сформовано на основі [11, с. 7; 12; 7, с. 13].

Як засвідчують дані рис. 4, фактичні значення нормативу достатності основного капіталу суттєво відхиляються від прогнозних оцінок, причому у бік погіршення показників порівняно з очікуваними результатами. Така розбіжність зумовлена тим, що стрес-тестування ґрунтується на сценарному підході та передбачає моделювання гіпотетичних макроекономічних умов (базового та несприятливого сценаріїв), які не обов'язково повністю відображають реальну траєкторію розвитку економіки.

Відхилення фактичної динаміки ключових макроекономічних параметрів — зокрема ВВП, інфляції, валютного курсу та процентних ставок — від закладених у модель припущень безпосередньо впливають на якість кредитного портфеля банків, обсяг сформованих резервів і, відповідно, рівень капіталізації. Це свідчить про те, що оцінка 2023 року мала надмірно оптимістичний характер.

Водночас результати оцінки 2025 року демонструють більш консервативний підхід до моделювання ризиків та є ближчими до фактичних умов функціонування банківського сектору. Однак навіть за несприятливим сценарієм прогнозні значення нормативу залишалися вищими за реальні показники, що вказує на необхідність подальшого вдосконалення методології стрес-тестування, зокрема в частині врахування структурних та системних ризиків, притаманних вітчизняній банківській системі в умовах війни та підвищеної макроекономічної невизначеності.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Незважаючи на виявлені методологічні обмеження та потенційну розбіжність між прогнозними й фактичними показниками, подальше регулярне проведення стрес-тестування залишається обов'язково необхідним елементом системи пруденційного нагляду, оскільки воно виконує превентивну, аналітичну та стратегічну функції. Саме сценарне моделювання дозволяє завчасно ідентифікувати вразливості капіталу, ліквідності та бізнес-моделей банків, оцінити масштаб можливих втрат і сформулювати своєчасні управлінські та регуляторні рішення. В умовах воєнної економіки, високої волатильності макроекономічних параметрів і зростання системних ризиків відмова або суттєве скорочення практики стрес-тестування підвищили б інформаційну невизначеність і знизили здатність держави та банківського сектору до проактивного реагування на кризові шоки.

Виявленні розбіжності свідчать про необхідність подальшого вдосконалення сценарного моделювання з урахуванням воєнних, гео-

політичних, фінансових та структурних ризиків, притаманних національній економіці. З огляду на викладене, доцільно запропонувати такі напрями вдосконалення практики стрес-тестування в Україні:

1. Поряд із базовим і несприятливим сценаріями доцільно впроваджувати множинні альтернативні сценарії, що враховують екстремальні, але ймовірні шоки (ескалацію воєнних дій, різке скорочення міжнародної фінансової підтримки, енергетичні кризи, різкі зміни монетарної політики).

2. Подальше впровадження та вдосконалення автоматизованих платформ, інструментів машинного навчання та елементів штучного інтелекту дозволить підвищити якість генерації сценаріїв, здійснювати валідацію моделей і забезпечити моніторинг ризиків у режимі реального часу.

3. Гармонізація підходів із практиками ЄС та інших юрисдикцій дозволить враховувати трансграничні ризики та забезпечити порівнянність результатів.

Перспективи подальших досліджень доцільно зосередити на розробці адаптивних моделей сценарного прогнозування з урахуванням воєнної економіки, оцінці впливу цифровізації фінансового сектору на профіль ризиків банків, а також на формуванні інтегрованої системи макрофінансового стрес-тестування, що поєднуватиме банківський, небанківський і фінансовий сектори в межах єдиної аналітичної рамки.

Таким чином, еволюція стрес-тестування в Україні має відбуватися у напрямі підвищення його аналітичної глибини, технологічної досконалості та інтегрованості з системою макропруденційного регулювання, що є ключовою передумовою зміцнення фінансової стабільності в умовах довготривалої невизначеності.

Література:

1. Благун С. І. Аналіз підходів до оцінки стійкості банківської системи України. Бізнес Інформ. 2023. № 3. С. 130—144. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-130-144>
2. Коваленко В.В., Масюк В.О. Оцінювання фінансової стійкості банків за системою SREP: зарубіжний й національний досвід. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2025. № 6 (331). С. 35—44. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-6-331-35-44>
3. Белінська Я. В., Коваленко Ю. М. Стрес-тестування банків в Україні: розвиток методології та майбутні виклики в умовах невизначеності. Бізнес Інформ. 2025. № 6. С. 348—356. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-6-348-356>

4. Орлов М.С. Організація і методика стрес-тестування ризиків банківської діяльності. Економіка. Фінанси. Право. 2024. № 8. С. 64—69. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.8.13>

5. Краснова І. В., Громницька І. Ю., Васюківська Н. О. Модель стрес-тестування ризику ліквідності банків в Україні. Підприємництво та інновації. 2023. Вип. 29. С. 122—131. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/29.19>

6. Щербатих Д. В. Сучасні методи стрес-тестування банківської системи України. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 19. С. 1210—1218. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-181>

7. Оцінка стійкості банків. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/about/diagnostics-of-banks> (дата звернення: 23.02.2026).

8. Підходи до стрес-тестування банків у 2025 році. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/pidhodi-do-stres-testuvannya-bankiv-u-2025-rotsi> (дата звернення: 23.02.2026).

9. Затверджено технічне завдання для здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи у 2025 році. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zatverdjeno-tehniche-zavdannya-dlya-zdiysnennya-otsinki-stiykosti-bankiv-i-bankivskoyi-sistemi-u-2025-rotsi> (дата звернення: 24.02.2026).

10. Нормативи капіталу та їх складові (у розрізі банків). Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Skladovi_RK_2025-11-01.xlsx (дата звернення: 24.02.2026).

11. Результати стійкості банків та банківської системи України 2025 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/ST_2025_result_fin.pdf (дата звернення: 25.02.2026).

12. Значення пруденційних нормативів в цілому по системі. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Ratios_Banks_2025-11-01.xlsx (дата звернення: 25.02.2026).

13. Оцінка стійкості банків України у 2023 році. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Resilience_Assessment_Results_2023.pdf?v=16 (дата звернення: 23.02.2026).

References:

1. Blahun, S.I. (2023), "Analysis of approaches to assessing the stability of the banking system of Ukraine", *Biznes Inform*, vol. 3, pp. 130—144, available at: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-130-144>.

2. Kovalenko, V.V. and Masiuk, V.O. (2025), "Assessment of financial stability of banks under the SREP system: foreign and national experience", *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, vol. 6 (331), pp. 35—44,

available at: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-6-331-35-44>.

3. Belinska, Ya.V. and Kovalenko, Yu.M. (2025), "Stress testing of banks in Ukraine: development of methodology and future challenges under uncertainty", *Biznes Inform*, vol. 6, pp. 348—356, available at: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-6-348-356>.

4. Orlov, M.S. (2024), "Organisation and methodology of stress testing of banking risks", *Ekonomika. Finansy. Pravo*, vol. 8, pp. 64—69, available at: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.8.13>.

5. Krasnova, I.V., Hromnyska, I.Yu. and Vaskivska, N.O. (2023), "Model of stress testing of bank liquidity risk in Ukraine", *Pidpryemnytstvo ta innovatsii*, vol. 29, pp. 122—131, available at: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/29.19>.

6. Shcherbatykh, D.V. (2018), "Modern methods of stress testing of the banking system of Ukraine", *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 19, pp. 1210—1218, available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-181>.

7. National Bank of Ukraine (2026), "Assessment of banks' resilience", available at: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/about/diagnostics-of-banks> (Accessed 23 February 2026).

8. National Bank of Ukraine (2026), "Approaches to stress testing of banks in 2025", available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/pidhodi-do-stres-testuvannya-bankiv-u-2025-rotsi> (Accessed 23 February 2026).

9. National Bank of Ukraine (2026), "Technical assignment for assessing the resilience of banks and the banking system in 2025 approved", available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zatverdjeno-tehniche-zavdannya-dlya-zdiysnennya-otsinki-stiykosti-bankiv-i-bankivskoyi-sistemi-u-2025-rotsi> (Accessed 24 February 2026).

10. National Bank of Ukraine (2026), "Capital adequacy ratios and their components (by banks)", available at: https://bank.gov.ua/files/stat/Skladovi_RK_2025-11-01.xlsx (Accessed 24 February 2026).

11. National Bank of Ukraine (2026), "Results of resilience assessment of banks and the banking system of Ukraine in 2025", available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/ST_2025_result_fin.pdf (Accessed 25 February 2026).

12. National Bank of Ukraine (2026), "Prudential ratios of the banking system", available at: https://bank.gov.ua/files/stat/Ratios_Banks_2025-11-01.xlsx (Accessed 25 February 2026).

13. National Bank of Ukraine (2026), "Assessment of banks' resilience in 2023", available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Resilience_Assessment_Results_2023.pdf (Accessed 23 February 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 25.02.26

Прорецензовано / Revised: 05.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 10.03.26